

از «جن گیر» تا «خون آشام» / 10 فیلم ترسناک برتر تاریخ سینما

پیتر برداشاو و دیگر منتقدان گاردین در مقاله‌ای 10 فیلم ترسناک برتر تاریخ سینما را انتخاب کردند.

پیتر برداشاو و دیگر منتقدان گاردین در مقاله‌ای 10 فیلم ترسناک برتر تاریخ سینما را انتخاب کردند.

به گزارش خبرگزاری خبرآنلاین، سینمای ترسناک این توانایی را دارد که طوری مرزها را بشکند که دیگر ژانرهای سینما قدرتش را نداشته باشند. اولین نمونه‌های سینمای ترسناک در همان اولین سال‌های ظهور سینما ساخته شدند. فیلم‌هایی مثل «نوسفراتو» یا «مطلب دکتر کالیگاری» که اساساً تحت تاثیر اکسپرسیونیسم آلمان بودند.

بعداً پای دراکولا، گرگ‌نما و فرانکنشتاین هم به سینما باز شد و این ژانر جلوه‌های عامه‌پسندتر پیدا کرد. برخی از بزرگان سینما مثل آلفرد هیچکاک نیز در این ژانر دست به تجربه زده‌اند و نتیجه این تجربیات ژانری را پیدا کرده که هم مخاطبان را سرگرم می‌کند و هم دوست‌داران جدی سینما را به فکر وامی‌دارد. آنچه در دامه می‌خوانید معرفی 10 فیلم مهم ژانر ترسناک است.

1. Peeping Tom

حدود نیم قرن پیش مایکل پاول در بریتانیا آدمی عزیز بود، چون فیلم‌های احساسی تاثیرگذاری چون «موضوع مرگ و زندگی» و «کفش‌های قرمز» را با امریک پرسبرگر ساخته بود. اما با ساخت «Peeping Tom» او به پسر بد سینمای بریتانیا بدل شد. فیلم شاید امروز خیلی معصوم به نظر برسد اما در سال 1960 همه چیز فرق می‌کرد. فیلم داستانی مردی به نام مارک است که از قربانیان خود فیلم می‌گیرد. این فیلم با گذر زمان ترسناک‌تر شده است و شاید از جمله اولین فیلم‌هایی باشد که سینما و دوربین فیلمبرداری را جای قاتل قرار می‌دهد.

2. خون آشام

کارل تئودور درایر دوست داشت فیلمی بسازد رویاگون درباره ترس‌هایی که در ضمیر ناخودآگاه انسان نهفته است. نتیجه فیلمی خلسه‌وار شد با بازیگرانی که اغلب غیرحرفه‌ای بودند. ماجرای فیلم درباره محقق است که به شهری کوچک می‌رود تا درباره پزشک ساکن قصر مخوفی در آن نزدیکی تحقیق کند. او متوجه می‌شود این پزشک شیطان‌صفت به خون‌آشامی کمک می‌کند تا خون موردنیاز برای زنده ماندن خود را پیدا کند. آنچه فیلم را ماندگار کرده پرهیز درایر از قراردادهای رایج فیلمسازی، اتخاذ روایتی غیرخطی و فیلمبرداری خاکستری‌رنگ رودولف ماته است.

3. بگذار آدم درست وارد شود

شهری غم‌زده در سوئد برفی محل مناسبی برای قتل‌های یک دختر بچه است. این فیلم براساس رمانی به همین نام ساخته شده و ماجرای پسری 12 ساله است که در مدرسه دوستی ندارد و با دختر بچه‌ای به نام الی آشنا می‌شود که بعداً می‌فهمیم خون‌آشام است. فیلم داستانی بسیار آشنا دارد اما پرداخت متفاوت آن و پرهیز توماس آلفردسون از نمایش مستقیم خشونت و تاکید بر سکوت و شب و همچنین دوستی دو بچه فیلم موجب شده این فیلم ترسناک به اثری ماندگار و متفاوت در ژانر ترسناک بدل شود.

4. نوسفراتو، سمفونی وحشت

اف. دبلیو. مورنائو یکی از بزرگان سینماست که در «نوسفراتو» فیلمی صامت که حدود یک قرن از عمرش می‌گذرد دو بن‌مایه اصلی فیلم‌های وحشت یعنی عشق و مرگ را با هم ترکیب می‌کند. این فیلم اولین اقتباس سینمایی از رمان «دراکولا» نوشته برام استوکر است. این فیلم بسیاری از قراردادهای سینمای وحشت با محوریت خون‌آشام‌ها را وضع کرده است؛ عطش خون دراکولا، قدرت نور خورشید در از بین بردن خون‌آشام‌ها و البته قدرت عشق و پیروزی آن در برابر خون‌آشام.

5. جن گیر

«جن‌گیر» ویلیام فریدکین یکی از معروف‌ترین فیلم‌های سینمای ترسناک است. ماجرای دختری که شیطان در جسمش حلول کرده و اطرافیان خود را به وحشت می‌اندازد و در نهایت فداکاری دو کشیش او را نجات می‌دهند. فیلم پس از گذر بیش از 40 سال هنوز هم ترسناک است و بیشتر از تمامی فیلم‌هایی که با تقلید از آن ساخته شدند بیننده را می‌ترساند. فضا سازی حیرت‌انگیز و البته جلوه‌های ویژه درخشان غیر کامپیوتری فیلم منجر به خلق برخی از هراسناک‌ترین صحنه‌های تاریخ سینما شده است و احتمالاً هر کس فیلم را دیده صحنه چرخش 180 درجه‌ای سر دختر جن‌زده فیلم را فراموش نمی‌کند. معروف است در زمان نمایش فیلم چند آمبولانس دم در سالن سینما در حالت آماده‌باش برای کمک به تماشاگران از حال رفته بودند.

6. درخشش

اقتباس استنلی کوبریک از رمان استیون کینگ در زمان اکران، یک شکست بود اما گذر زمان نشان داد این اثر جاه‌طلبانه کوبریک بیش از آنکه فقط فیلمی ترسناک باشد اثری است درباره روح و روان آدمی که به مرور زمان با سکونت در هتلی بزرگ و خالی به مرز جنون می‌رسد. فیلم با تکیه بر بازی درخشان جک نیکلسون، موسیقی تاثیرگذار، تاکید بر رنگ قرمز و محو کردن مرز خیال و واقعیت به یکی از آثار ماندگار سینما بدل شده است. معروف است برخی نماهای فیلم بیش از 100 برداشت داشته‌اند

و حالا می‌فهمیم که وسواس کوبریک بیجا نبوده است.

7. مرد حصیری

فیلم «مرد حصیری» ساخته رابین هاردی براساس فیلمنامه آنتونی شافر به عقیده برخی «همشهری کین سینمای وحشت» است. ماجرای این فیلم درباره غریبه‌ای که وارد شهری عجیب می‌شود و به مرور متوجه می‌شود او در واقع قربانی مناسکی شیطانی است. فیلم با مشکل بسیار اکران شد و کارگردان مجبور به سانسور شد. کریستوفر لی از بازی در این فیلم آنقدر راضی بود که گفته بود حاضر است بلیت برای منتقدان بخرد تا این فیلم را ببینند و متوجه ارزش آن شوند. فیلم در دهه 1980 یعنی حدود 20 سال پس از ساخت به اثری کلاسیک بدل شد و نسخه ترمیم‌شده آن ارزش‌هایش را نمایان کرد. فیلم تأثیری عمیق روی سینمای تریلر و وحشت گذاشت و به آیندگان یاد داد چطور مسیر قهرمان معصوم خود را با تله و دام پر کنند.

8. حالا نگاه نکن

«حالا نگاه نکن» نیکلاس روگ اثری است بسیار جلوتر از زمانه خود. فیلم داستان زن و شوهری است که دختر خود را از دست می‌دهند، به ونیز می‌روند تا آرامش پیدا کنند اما اتفاقاتی رازآمیز زندگی آنها را زیرورو می‌کند. فیلم براساس داستانی از دافته دوموریه نوشته شده و دونالد ساترلند و جولی کریستی بازیگران آن هستند. فیلم در زمان اکران با استقبال منتقدان روبرو شد. موسیقی درخشان پینو دوناجو و تأکید بر رازآمیزی و کابوس‌وار بودن اتفاقاتی که برای زوج فیلم رخ می‌دهد «حالا نگاه نکن» را به اثری جاودانه در سینما بدل کرده است.

9. بچه رزماری

فیلم رومن پولانسکی درباره شیطان‌پرستی و تلاش گروهی شیطان‌پرست برای تولد فرزند شیطان از زوجی جوان در آمریکا آنقدر تأثیرگذار بود که گروهی شیطان‌پرست واقعی را تحریک کرد تا همسر پولانسکی را که باردار بود بکشند. فیلم با بازی حیرت‌انگیز میا فارو در نقش زن جوانی که نمی‌داند فرزند شیطان را در بدن دارد و لایه‌های روانشناختی فیلمنامه به اثری ماندگار بدل شده که پس از سالها هنوز هم بیننده را می‌ترساند. تأکید پولانسکی بر روایت فیلم از زاویه دید زن باردار و اصرار بر توهم او به فیلم حالتی خلسه‌وار داده است. روث گوردن در این فیلم نقش یکی از همسایه‌های شیطان‌صفت فیلم را بازی می‌کند. او برای این بازی برنده اسکار نقش مکمل شد و این تنها اسکار فیلمی ترسناک در تاریخ سینما تا سال 1991 و اسکار بردن «سکوت بره‌ها» بود.

1. روانی

آلفرد هیچکاک «روانی» را براساس رمانی از رابرت بلاچ و فیلمنامه جوزف استفانو ساخته بود. این فیلم یکی از قوانین اصلی ژانر ترسناک را وضع کرد: مردی که ظاهر بیگناه دارد حتما قاتل است. فیلم همچنین یک صحنه معروف قتل در حمام دارد که بارها در سینما تکرار شده اما هیچکدام تأثیر این صحنه فیلم هیچکاک را ندارند. فیلم با تدوین درخشان، موسیقی هراسناک برنارد هرمان و تم روانشناختی خود آنچنان بیننده را می‌ترساند که باورش سخت است. هرکس فیلم را ببیند هرگز نام نورمن بیتس، قاتل فیلم را فراموش نمی‌کند. معروف است هیچکاک در زمان اکران فیلم اجازه نداده بود هیچکس پس از گذر 10 دقیقه از شروع فیلم وارد سالن سینما شود! مجموعه فیلم‌های «هالووین» و «جمعه سیزدهم» همگی تحت تأثیر این فیلم ساخته شدند.

گاردین / ترجمه: حسین عیدی‌زاده